

Kuva: Taru Pietarsaari

Viriketoiminnan kehittäminen moniammatillisesti Taavinkodissa

Maisa Toljamo projektijohtaja ja Elina Koponen projektikoordinaattori, Kotona paras -projekti, Suomen muistiasiantuntijat ry

Metropolia ammattikorkeakoulun 15 opiskelijaa innovoi projektipintoja Taavinkodissa helmi-maaliskuussa 2011. Mistä oli kyse? Haastattelimme asiasta opiskelijoita.

Opiskelijoiden mukaan innovaatio-opinnoissa luodaan yhteistoiminnallista neuvottelukulttuuria, jossa opiskelijat, opettajat, työelämän toimijat ja asiakkaat yhdessä osallistuvat kehittämisprosessiin ja päätöksentekoon. Niissä koetetaan löytää uusia, mielenkiintoisia ja luovia tapoja tehdä töitä. Moniammatillisuus korostuu innovaatio-opinnoissa selkeämmin kuin muissa opinnoissa. Opintojen laajuus on 10 opintopistettä, josta projektityön osuus on puolet. Opiskelijoilla oli ollut suuret odotukset innovaatioprojektia kohtaan, koska projektista oli puhuttu koko opiskelun ajan.

Taavinkodissa tehtävänä oli miettiä ratkaisuja niihin asukkaiden yksinäisiin hetkiin, jolloin hoitajan läsnäolo ei jatkuvasti ollut mahdollista.

- *Tavoitteemme oli kehittää Taavinkodin asukkaille viriketoimintaa ja syventää opinnoissamme saatuja tietoja käytäntöön moniammatillisesti.*

Taavinkoti valikoitui harjoituspaikaksi useasta syystä. Taavinkodin toiminta liittyi omaan alaan, vanhustyöhön, joku odotti yhteistyötä ja yhdessä tekemistä käytännön työntekijöiden kanssa, ja joitakin kiinnosti etenkin vanhusten

viriketoiminnan kehittäminen ja ohjaaminen, kuten eräs opiskelija sanoi:

- *Olen kiinnostunut vanhusten viriketuokioista ja ollut ohjaamassa niitä työssäni, joten halusin kehittyä tässä edelleen.*

Kolme innovaatiota

Opiskelijat työskentelivät kolmessa ryhmässä, joissa kussakin oli viisi opiskelijaa. Tuotoksena oli kolme viriketoiminnan innovaatiota. Miten innovointi käynnistyi?

- *Henkilökunta esitteli ensin meille Taavinkotia ja sen jälkeen toiveita ja tarpeita viriketoiminnan kehittämiseen. Jotkut meistä haastattelivat henkilökuntaa ja asukkaita saadakseen heidän mielipiteensä esille. Tämän pohjalta aloimme innovoida tuotoksia. Saimme koko ajan palautetta työntekijöiltä ideoiden käyttökelpoisuudesta ja kävimme aikaansaannoksia läpi ryhmittäin työskentelyn aikana. Myös opettajat esittivät omia näkemyksiään sekä tukivat ja innostivat meitä.*

Ensimmäinen ryhmä suunnitteli ja toteutti neljä vuodenaikoihin liittyvää muistelulaatikkoa, joiden kunkin sisältä löytyy kuhunkin vuodenaikaan liittyviä pieniä esineitä, runoja, lauluja jne.,

joita muistisairas ihminen voi itseksensä tai yhdessä hoitajan kanssa käyttää muisteluhetkien virikkeenä (kuva 1).

Parhaimmillaan muistelu rakentaa siltaa menneen ja nykyisyyden välille, rohkaisee luomaan ja ylläpitämään sosiaalisia suhteita, vähentää ammatilaisten ja ikäihmisten etäisyyttä, säilyttää ja välittää kulttuuriperinnettä sekä antaa aktiivisen roolin ikääntyneelle.

Aistihuoneen rakentamisessa opiskelijat hyödynsivät Snoezelen-menetelmää, jolla haetaan aktiivisuuden ja rentoutumisen tasapainoa. Aistihuoneen tekoa varten ryhmä kävi kaksi kertaa tutustumiskäynnillä Taavinkodissa, haastattelemassa ja havainnoimassa. Opiskelijat kyselivät asukkailta mieltymyksiä ja heidän tärkeiksi kokemiaan asioita.



Kuva 1.
Eri vuodenaikojen tavaroita muistelulaatikoihin

Kuva:
Noora
Jakomäki

Aistihuone rakennettiin asukaskyselyn perusteella metsäksi, josta löytyy puita, eläimiä ja järvimaisemaa.

- *Teimme tyhjänä olleesta entisestä tupakahuoneesta luontoaiheisen aistihuoneen, jossa toteutuvat maisema, tuoksu ja äänet. Maalasimme seinät ja ikkunat sekä toimimme sinne pieniä kauniita yksityiskohtia (kuva 2).*

Kolmannen ryhmän innovaationa olivat erilaiset kosketus-apuvälineet, joita voi käyttää virikkeinä vuodepotilaiden ja myös muiden asukkaiden hoidossa.

- *Keskityimme vuodepotilaisiin ja pyrimme keksimään heille jotakin viriketoimintaa, joka hoitajien olisi helppo toteuttaa. Tuotoksemme keskittyi kosketukseen, nystyräpalloihin ja hierontaan. Osastollamme olleista asukkaista vain harva kykeni sanalliseen ilmaisuun ja sen takia päädyimme nonverbaaliseen toimintaan, koska ihmiset sen avulla kykenevät viestimään ilmeiden ja eleiden kautta. Kerroimme erilaisista välineistä, joita voi käyttää hierontaan ja lisäksi kauratyyryn uusista käyttömahdollisuuksista. Sitä voi käyttää hartioiden lämmittämisen ohella myös niin, että asukkaiden annetaan kosketella ja haistella sisällä olevia kauroja ja jyyviä.*

Oppia ja innostusta

Opiskelijoiden mukaan parasta oli ollut, että Taavinkodin työntekijät olivat suhtautuneet alusta alkaen opiskelijoihin erittäin myönteisesti. Kannustava ilmapiiri oli opiskelijoiden mukaan auttanut projektin tekemistä alusta loppuun. Myös opiskelijoille itselle jäi hyvä mieli.

- *Itselleni jää mieleen tästä esimerkki toiminnan merkityksestä asukkaana mielekkääseen arkeen. Jäi mukava mieli, koska työskentely sujui jouhevasti, ja projekti oli sopivan haastava ja toteuttamiskelpoinen.*

Innostusta oli lisännyt Taavinkodin työntekijöiden myönteinen suhtautuminen lopputuloksiin.

- *Näkyviä tuloksia ei ole vielä nähty, mutta Taavinkodin henkilökunta oli tyytyväinen ideaamme ja he sanoivat, että se tulee varmasti osaksi heidän arkeaan.*

Joidenkin opiskelijoiden mukaan hyvää oli ollut realistinen tarve kehittää toimintaa. Myös yhteistyö muiden eri alan opiskelijoiden kanssa oli ollut mukavaa ja antoisaa.

- *Yhteinen tekeminen ryhmäläisten kanssa ja se, että aistihuoneesta voisi olla oikeasti iloa asukkaille. Oli kivaa nähdä uurastuksen ja suunnittelun tulos: se mihin omilla taidoilla pystymme.*

Opiskelijat saivat reppuunsa monen-

laisia eväitä innovaatio-opinnoista Taavinkodissa. He oppivat muun muassa suunnittelemaan viriketoimintaa vuodepotilaille ja hyödyntämään olemassa olevia välineitä.

- *En ollut aikaisemmin ajatellut, että esimerkiksi siveltimellä voisi myös hieroa ihmistä tai että jollekin jonkun välineen avulla koskettaminen on helpompaa kuin koskettaisi pelkästään omin käsin. Taavinkodista jäi itselleni kaiken kaikkiaan hyvä fiilis.*

Yhdessä tekeminen oli koettu mukavaksi etenkin, kun sai jotain konkreettista aikaiseksi, opittiin luovuutta ja moniammatillisuutta. Innostus virike-tuokioihin oli lisääntynyt.

- *Tärkeintä oli huomata, ettei aina tarvitse keksiä maailmaa mullistavia asioita. Arki koostuu pienistä jutuista.*

Esille elämäntarinoita ja työn antoisuutta

Opiskelijoiden mukaan julkisuudessa pitäisi painottaa vanhusten hoitotyön myönteisiä puolia entistä enemmän, ja tuoda esille myös hyväkuntoisten vanhusten elämäntarinoita.

- *Työ ei ole pelkkää vaippojen vaihtamista, vaan siihen liittyy niin paljon muutakin. Ihminen on psyko-fyysis-sosiaalinen kokonaisuus ja kaikki osa-alueet tulee huomioida vanhusten hoitotyössä. Joku keskittyy enemmän fyysiseen puoleen ja joku hoitaa sosiaalista puolta.*

Vanhustyön vetovoimaisuutta nuorten keskuudessa voisi lisätä korostamalla työn antoisuutta ja monipuolisuutta. Opiskelijoiden mukaan kenenkään ei pitäisi olla liian kapeakatseinen, vaan

kunkin kannattaa avartaa ajattelutapaa ja näkökulmaa.

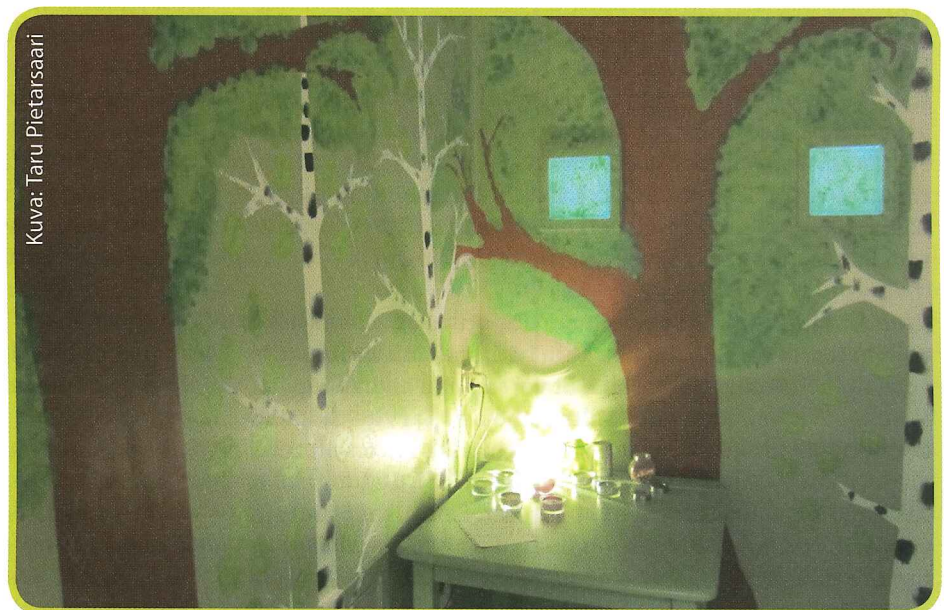
- *Vanhustyö koostuu monista eri asioista ja siihen kuuluu monia mielenkiintoisia aihealueita. Vanhustyö ei ole vain negatiivisiin asioihin keskittymistä, vaan siinä korostetaan sitä kuinka elämä voi olla mielekäästä myös vanhana. Pitää korostaa, että vanhuus ei ole vain toiminnanvajavuuksia vaan siihen liittyy myös paljon positiivisia asioita.*

Taavinkodin osastonhoitajan **Sirpa Kotsalon** mukaan kaikkien ryhmien innovaatiot olivat onnistuneita. Palautetta asukkailta tullaan keräämään käytön myötä. Sirpan mukaan jatkossakin opiskelijat ovat tervetulleita Taavinkotiin.

- *Tämäntyyppisen oppilaitosyhteistyön jatkuminen olisi erittäin suotavaa niin työelämän kuin muunkin yhteistyön kannalta, vinkkasi Sirpa.*

Taavinkodissa olivat jalkaterapian opiskelija Satu Erkiö, sosionomiopiskelijat Joanna Boman, Enni Halonen, Anri Kaipainen, Kirsi Koivusalo, Minttu Kosama, Eveliina Sorvali ja Elina Raekallio, toimintaterapian opiskelijat Jenni Niukkanen, Maisa Norrgård, ja Anne-Mari Tervasalo sekä vanhustyön opiskelijat Noora Jakomäki, Jemmi Matilainen, Anna Mäkinen ja Kati Susi. Opiskelijoiden ohjaajina toimivat vanhustyön lehtorit Panu Karhinen ja Tuula Mikkola. ❖❖

Kuva 2. Aistihuoneen tunnelmaa.



Kuva: Taru Pietarsaari